

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Lotz Antal

Cím:

A Keresztény Budapest

Forrás:

Nemzeti Újság

Bp.

(Hely)

1942 okt. 25.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

303.31

Hely

Idő

"1942"

Személy

Hely

A keresztény Budapest

írta: LOTZ ANTAL

A főváros történetében valószínűleg most fordul elő első ízben, hogy zsidómentes törvényhatóság tárgyalja a költségvetést. Törvényes rendeikézesek folytan ugyanis a törvényhatóság tagjainak egy része kicserélődött s immár a baloldalon nem láthatók azok a jellegzetes profilok, amelyek a közgyűlési terem képéhez évtizedeken át hozzátartoztak. Bár az arcok megváltoztak, a pártok helyzete nagyjából ugyanaz maradt és az osztályharcos világnézet, de meg a liberális szemlélet képviselői — megfogya bár — de még ott ülnek a közgyűlési terem padjaiban.

Jelenlétük ma már anakronizmusként hat, hiszen a legutolsó községi választás óta a keresztény nemzeti gondolat hatalmas dinamikai erővel tört előre s egy új választás a jobboldalnak egészen biztosan fölényes többségi uralmát jelentené. De addig is, amíg Wolff Károly álma: az intranzigens keresztény városháza a törvényhatósági bizottság összetételében is megvalósul, örülnünk kell, hogy e téren is előbbre jutottunk egy lépéssel s már csak keresztény vallású bizottsági tagok tárgyalják a keresztény Budapest ügyeit.

Ma már nem frázis a keresztény Budapestről beszélni. Aki Szendy Károly most előterjesztett 1943. évi költségvetését la-

pozza, az megnyugvással szerezhet erről bizonyosságot. A hatalmas számoszlopokból a keresztény városházának képe bontakozik ki. Utalunk itt többek között a kegyuraság kétmillió és a hitoktatás másfélmillió pengős tételére, melyek ugyan a költségvetés szerényebb, de mindenestre leggyümölcsözőbb kiadásaihoz tartoznak. Mert minden legkisebb tétel, amely a lelkiség ápolására és növelésére szolgál, ezerszeresét téríti vissza abban a lelki ellenállásban és kitartásban, amelyet a valláserköcsi erők, különösen a mostani élet-halál harcban, a nemzet és a közület fenntartásában jelentenek.

A Pázmány-egyetem minap tartott évvizitáló közgyűlésén az orvoskari dékán a vallást az ember életében a vitaminhoz hasonlítottta, amelynek hiányában a szervezet ellenálló ereje lehanyatlík. Ennek a tudata nyivánul meg azokban a költségvetési tételekben is, amelyek elsősorban tükrözik vissza a keresztény világnézet kulturális és szociális hatását: a közoktatási fejezetben, amely 44 és fél millió pengővel, valamint a társadalompolitika fejezetében, amely 36 millió pengővel szerepel. A keresztény és nemzeti kultúráért hozandó áldozatvállalás szellemét mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a főváros 83 olyan ok-

zato intézményről és középiskoláról gondoskodik, amelynek fenntartása nem volna kötelessége. A szociálpolitika terén pedig valóban az egész ország részére példát mutató készséggel igyekezik a társadalmi kérdés megoldására. Így többek között a legnehezebb problémával, a lakáskérdéssel ugyszólván egyedül bírkózik, hogy elfogadható béri kislakásokkal segítsen a szegény néposztályon.

Nem szándékunk itt a költségvetést ismertetni, csak ennek az egy-két tételnek a kiragadásával is arra a nagyarányú fejlődésre akarunk rámutatni, amely a liberális éra óta a keresztény városházán tapasztalható. Tesszük ezt annál is inkább, mert a mi keresztény pesti közönségünk olyannyira hajlamos a fumigálásra, lelkicsinylésre, közömbösségre és a végtelékig menő bírálgatásra. Ezt a kritikai hajlandóságot minden elért eredménnyel szemben, épen az a liberális és kereszténytelen szellemiség szította és növelte naggyá, amely valamikor a szabadkőműves városháza minden jelentéktelen alkotásán és sikerén ájulozott a dicsérettől és dicsőségtől. És miközben évtizedekre hatalmas adósságokat varrt az adózó polgárok nyakába, a Vázsonyi Vilmosok és Glückstal Samuk diktatúrája nehezedett a városházára. Ez a szellem eredményezte, hogy fővárosunk a világ köztudatában mint „Judapest” vonult be és vált hírhedté.

A „pesti polgár” fogalmának emlegetésére csakugyan egy kávéházban szivarozó, kövér lipótvárosi „bennszülött”

ellenzenves atakja rajzolódott ki az ember képzeletében és látszat s valóság mellett szólt, hogy ebben a városban minden kultúra és irodalom, uthálózat és közegészség, iskola és sajtó, közművek és gazdasági javak csak az ő és fajtáia kényelmére s kiszolgálására vannak hivatva. Csodálatos és visszatartó volt ennek a „pesti polgárnak” az öntudata, határtalan gögje és az egész városházán elterpeszkedő prepotens uralma.

Wolff Károly heroikus kiállítására szuggesztív érvéniségének minden erejére s áldozatkész, szinte életét is felémészto munkájára volt szükség, hogy a keresztény községi párt élén azaz harcban, a bevehetetlennek tartott és kiépített szabadkőműves fellegvárat meg szállja és ormára a keresztet kitzize. Vállalkozása sikerült és több mint husz év távlatából kegyeletes hálával kell elismernünk, hogy Wolff Károly és munkatársai hősi gesztusa nélkül sem városi, sem országos viszonylatban a keresztény nemzeti politika átütő erejüvé nem válhatott volna. A fővárosi politikának ebben a vonatkozásában roppant jelentősége és kihatása volt az országos politikára is. És Budapest népe, főleg a keresztény kisemberek tömege — amely pedig a legkevesebbet kapta a régi világtól, — hűséges kitartással biztosította a vezér számára a többséget.

Különös dolog azonban, hogy a pesti középosztály meglehetősen kevés érdeklődést mutatott az ő városházának közügyei iránt. A keresztény Budapest öntudata még nem hatolt le tudatvilágának legmélyébe. S amíg a régi világban a

„pesti polgárnak“ egész nagy irodalma és szvitje volt, ennek a mi keresztény pesti polgárunkak sem irodalma, sem önérzete, sem érdeklődési köre nem volt. És ma sincs.

A mi fővárosi keresztény közönségünket — ugylátszik — rá kell nevelni Budapest nagy szellemi, anyagi és erkölcsi javainak értékelésére, támogatására és szeretetére. Az autonómia megbecsülésére. Neves kulturpolitikusunk, Kornis Gyula írja egyik művében, hogy „Franciaországban azért vannak forradalmak, mert nincsenek önkormányzati szervei, mint biztonsági szelepek a forradalmak ellen“. Igenis, meg kell értetnünk és éreztetnünk azt a le nem mérhető súlyt és fontosságot, amelyet az autonómia a nemzeti és városi élet biztonsága s fejlődése számára jelent.

Fel kell ébresztenünk és fokoznunk a keresztény pesti polgár közösségi érzését, érdeklődését, fegyelmeztségét, lelkesé-

zését és mindennekfölött nemzeti alapon nyugvó vallás-erkölcsi öntudatát. Elvégre ez a város a Széchenyi Istvánok, a márciusi ifjak, a Kossuth Lajosok és Petőfi Sándorok, a Zichy Nándorok és Ernszt Sándorok, a Tormay Cecilek és Wolff Károlyok Budapestje. S ha régi bűnök és rosszindulatu propaganda következtében ideig-óráig sikerült is ebből a városból a keresztény nemzeti jelleget kilugozni, nekünk most annál inkább kell a magunk és a világ ítélőszéke előtt megbizonyítani e város és lakossága sokszor hősi küzdelmét, önfenntartási harcát, művelődési, társadalmi és gazdasági törekvéseit, morális és vallási életének értékeit.

Életemnek három élménye kitörölhetetlen emléket hagyott lelkemben. Három felvonulás Budapest reprezentatív útján, az Andrássy-uton. Kis elemista koromban láttam Alfonz spanyol királyt, mint I. Ferenc József vendégét, büszke lipicai lovaktól vont hintón. Gyerekszemem belekábult az Andrássy-ut elején felállított diadalkapu villanyfényes pompájába. Egyetemi hallgató koromban láttam a kommün söpredékének május elsejei fölvonulását s a csöcselék vörös diadalmámorát. És férfikorom legszebb élménye az eucharisztikus világkongresszus felejthetetlen körmenete volt.

A ferencjózsefi kor gondtalan élete, könnyű és könnyelmű, csillogó, de sokszor hamis világa letűnt. Végleg. A vörös rémuralom napjai hamar elmúltak; az ország és a főváros okult belőle — örökre. De az eucharisztikus kongresszus és Krisztus- király diadalmenet hatásának Budapesten elmúlnia nem szabad. A nagy világégés kitörése előtt hitet tettünk Isten és a szentistváni hagyományok, európai kulturhivatásunk mellett. Fővárosunk akkor a világ szentségtartójavá magasztosult, soha többé nem engedhetjük meg, hogy valaha is sötét tömegöszönök szinterévé aljasuljon! A pesti polgáron mulik, hogy ez a természeti szépségekkel és kincsekkel megáldott, sokat megpróbált, de nagyrahivatott város a nemzeti ujjászületést ne csak külsőségekben, hanem lélekben és tettekben is megvalósító — keresztény Budapest legyen.